

Guide för trycksaksframställning

I den här guiden går vi igenom hur man skapar trycksaker genom att visa grundinställningar för layoutprogrammet Adobe InDesign samt kortfattat om hur Photoshop och Officeprogram fungerar för att skapa trycksaker.

Innehåll:

1. Inställningar för Adobe InDesign
2. Färginställningar
3. Vad är en tryckfärdig PDF?
4. Skapa en tryckfärdig PDF
5. Inställningar för Adobe Photoshop
6. Microsoft Office

Inställningar för Adobe InDesign

Använd Adobe InDesign för bästa resultat. Programmet är skapat för att ta fram trycksaker och är marknadsledande.

När du skapar ditt nya dokument får du direkt framförallt tre inställningar att ta hänsyn till:

Format

Format ställs in till det slutformat du vill att din produkt skall ha. Om du skall skapa en 8 sidig A4-broschyr till exempel ställer du in just 8 sid A4, inte 4 sidor A3. Detsamma gäller allt annat, om du skall göra en affisch i 50x70 samt flyers i A6 skapar du två dokument, ett i 50x70 och ett i A6.

Ett undantag är om du skall göra en flerfalsad trycksak, till exempel en 6-sidig folder i 99 x 210mm. Då är det bättre att jobba direkt med A4-layout, och rita in sidorna med hjälp av stödlinjer. Tänk då på att den sidan som viks in skall vara 1-2 millimeter kortare än övriga.

Utfall

Utfall är den vanligaste missen, när du skapar ditt dokument (Arkiv – Nytt) måste du trycka på "Mer"-knappen, eller "Fler alternativ", för att få fram utfallsinställningar (bleed). Beroende på trycksak skall dessa ställas in till 3-5 mm. 5 mm skadar inte, men 3 mm räcker oftast gott. Utfall har man för att färg skall gå ända till kanten på trycksaken. Precisionen i tryck & skärmaskin har en felmarginal och därför behöver man lägga till skärsmån för att säkerställa att man inte får vita kanter runt sin trycksak.

Marginaler

Marginalerna ställer du in efter eget tycke och smak. I exempelbilden nedanför är marginalerna inställda på 5 mm.

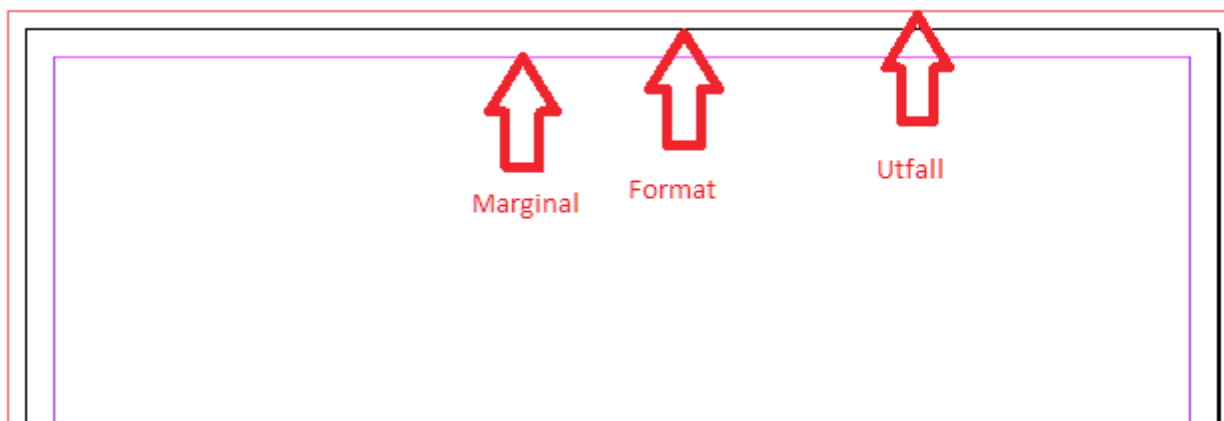
The image shows the 'Document Setup' dialog box in Adobe InDesign. The settings are as follows:

- Dokumentförinställning: [Anpassad]
- Återgivning: Utskrift
- Antal sidor: 1 (checked: Visa uppslag)
- Startsidnr: 1 (unchecked: Primär textram)
- Sidstorlek: A4 (Bredd: 210 mm, Höjd: 297 mm)
- Orientering: Portrait
- Spalter: Antal: 1, Spaltmellanrum: 4,233 mm
- Marginaler: Överkant: 5 mm, Underkant: 5 mm, Inre: 5 mm, Yttre: 5 mm
- Utfall och instruktionsmarginal: Överkant: 3 mm, Underkant: 3 mm, Inside: 3 mm, Utsida: 3 mm (checked: Utfall); Instruktionsmarginal: 0 mm

Red arrows highlight the 'Utfall' (bleed) checkbox and the 'Överkant' (top margin) field in the 'Marginaler' section, and the 'Utfall' checkbox in the 'Utfall och instruktionsmarginal' section. A large red arrow on the right points upwards towards the 'Fler alternativ' button.

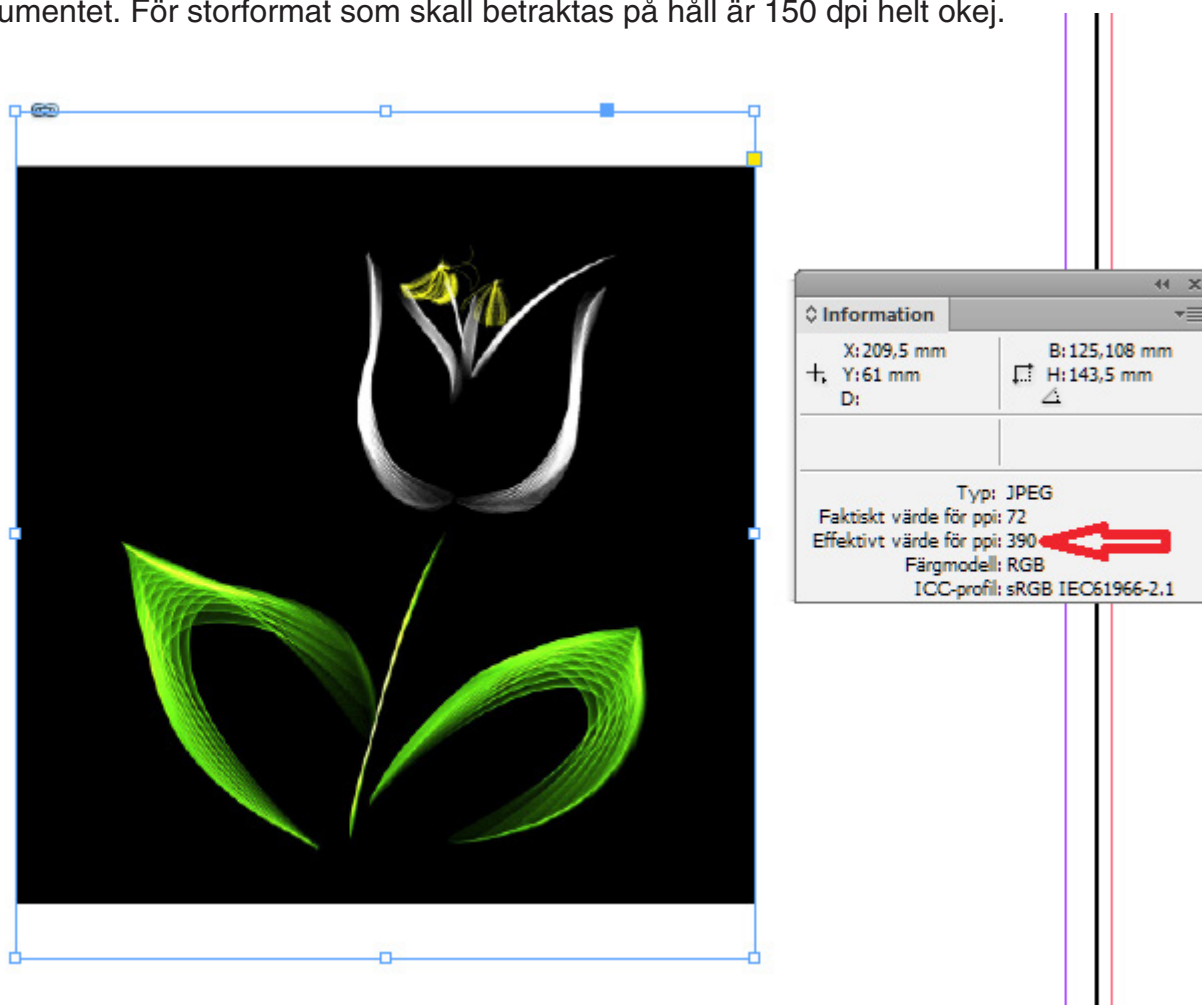
När du klickat OK får du upp ditt dokument med tre ramar:

Dessa linjer har du därefter att följa när du skapar ditt original. Placerar du färg, text eller bilder som du har tänkt skall gå ända ut till papprets kant måste dessa dras till Utfallslinjen. Text som du inte vill riskera att den skärs bort måste ligga innanför Marginal-ramen.

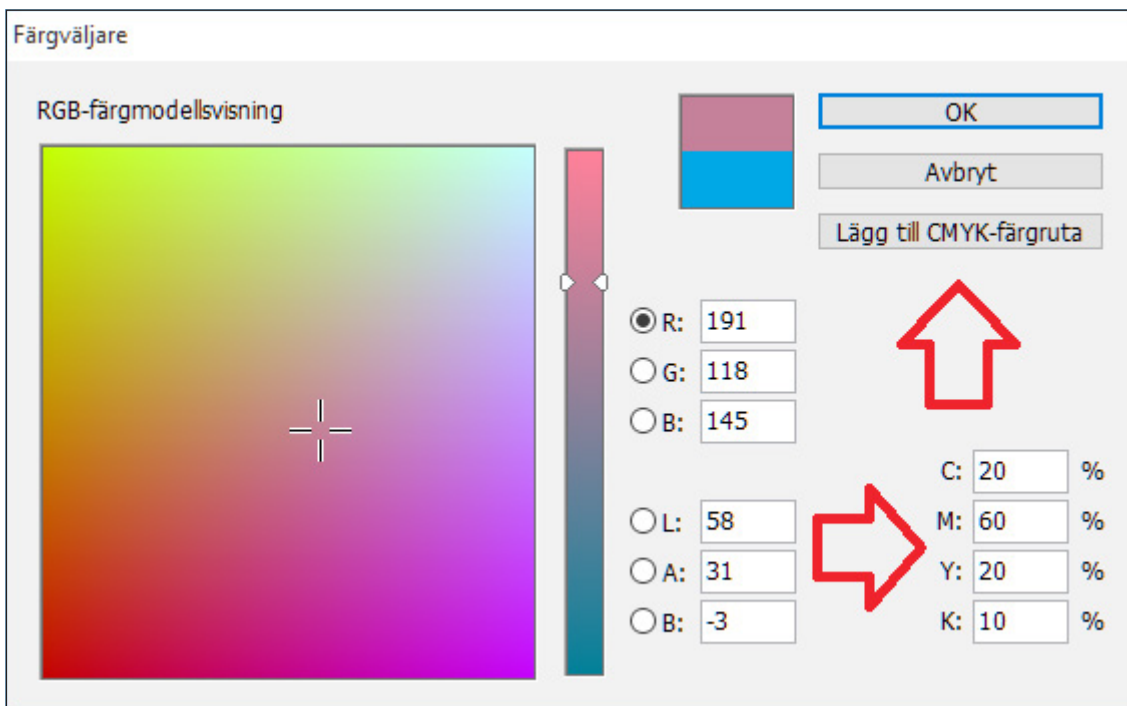
Bilder

För att bilder som du använder skall bli bra i tryck ska de hålla minst 300 dpi. För att kontrollera att dina bilder klarar detta kan du montera bilden i ditt dokument, öppna fönstret Information (F8) och titta på värdet efter "Effektivt värde för ppi", som då skall överstiga 300 för bästa resultat. Är det för lågt (under 200 dpi) rekommenderar vi att du, om möjligt, minskar bildens storlek i dokumentet. För storformat som skall betraktas på håll är 150 dpi helt okej.

Färginställningar

När man arbetar med trycksaker skall man använda sig av färginställningen CMYK. Det innebär också att varje gång du skall välja färg ska gå efter CMYK-värden. I de fall du har en återkommande färg är det lättast att använda sig av en färgruta – du väljer då din färg och klickar på "Lägg till CMYK-färgruta" och får lätt åtkomst till den senare.

Många bilder kommer i RGB, som ni även ser i bildexemplet under förra rubriken, och då bör man konvertera dessa till CMYK. Konvertera bilder till CMYK kan man göra antingen en i taget med hjälp av Photoshop, där man helt enkelt öppnar bilden, väljer Bild -> Läge -> CMYK och sparar. I InDesign kan du annars göra konverteringen när du skapar din PDF. Under fliken Utdata väljer du då "Konvertera till mål (bevara värden)" samt Coated Fogra39 som mål om du skall trycka på bestruket papper, eller Uncoated Fogra29 om du skall trycka på obestruket papper.

Fördelen med att konvertera till CMYK i Photoshop är att du bättre kan se på skärmen hur tryckresultatet kommer att bli, om du har en kalibrerad skärm. Nackdelen är att det tar extra tid jämfört med att konvertera hela dokumentet på en gång i PDF-exporten från InDesign.

Generellt anser vi att färger ser ljusare ut på skärmen än i tryck, vilket kan vara värt att ha i åtanke när man skapar sitt original.

Vad är en tryckfärdig PDF?

En tryckfärdig PDF är ett korrekt framställt dokument för trycksaksproduktion. Det innebär att den har:

- Rätt format
- OK utfall
- OK marginaler
- Rätt CMYK- eller PMS-färger
- Bilder i 300dpi, eller av kund godkänd lägre upplösning

För att skapa en tryckfärdig PDF bör ni därför ha gjort som beskrivits i guiden på föregående sidor och därefter välja rätt inställningar i PDF-exporten.

Så skapar du en tryckfärdig PDF i InDesign

När du installerar InDesign medföljer PDF-förinställningarna Högkvalitetsutskrift samt Tryckkvalitet. Båda är bra utgångspunkter för att skapa tryckfärdiga pdfer.

Välj en utav dem och gå till fliken Märken och Utfall, och kryssa i Skärmärken samt Använd Dokumentutfallsinställningar. Inställningarna för Utfall skall då automatiskt sättas till det ni ställt in tidigare, 3-5mm.

Nästa inställning är under fliken Utdata, där du väljer Färgkonvertering: Ingen färgkonvertering samt väljer Regel för att inkludera profil: Inkludera inte profiler.

Grattis! Nu har du skapat en tryckfärdig PDF och är redo att skicka till tryckeriet.

Inställningar Adobe Photoshop

Photoshop är ett bildprogram men används tyvärr av många till trycksaksframställning. I Photoshop är det extra viktigt att du har alla inställningar rätt, men eftersom slutprodukten blir en bild kommer åtminstone digitaltryckpressar att anpassa färgerna som om hela dokumentet vore ett foto. Det går att få ett okej resultat ändå, men vi rekommenderar starkt InDesign.

Inställningar:

- 300 Pixlar/Tum,
- Färgläge CMYK (8bitar)
- Färgprofil "Färghantera inte"
- Pixelproportioner: Fyrkant

Glöm inte att ställa in utfall när du skapar ditt dokument! Eftersom det inte finns någon separat utfalls-inställning i Photoshop måste du lägga till det manuellt, dvs. en A3 (297 x 420 mm) med utfall skall ställas in som 303 x 426mm. (3 mm runt om)

Exportera därefter helst till PDF, i andra hand som EPS eller TIFF. Återigen är det viktigt att PDF-inställningen är satt till högkvalitetsutskrift så att programmet inte drar ner kvalitén i exporten.

Microsoft Office

Använd endast Office-programmen i absoluta nödfall, de är inte lämpade för grafisk design och du lägger krokben både för dig själv och tryckeriet om originalet är skapat i Word eller Excel.

För att ha någon chans att göra något användbart av original skapade i Office-programmen måste vi få pdf-filer, annars kan text ha flyttat på sig, bytt teckensnitt, bilder vara trasiga med mera. Ett helt okej gratisprogram för att skapa PDF:er är CutePDF.

Att tänka på när du lämnar en PDF för tryck

- Gör enkelsidor. Lämna inte i uppslag. Ingen färgstrip eller andra märken.
- 3 mm utfall runt om vid utfallande bilder och plattor. En A4-sida får till exempel formatet 216x303 mm.
- Kolla så format stämmer med trycksaken.
- Typsnitten skall vara bifogade i PDF-filen.
- Vi rekommenderar en upplösning på 300 dpi på bilder.
- Hårfina linjer inte tunnare än 0,25 mm. Undvik att göra tunna linjer i allt för ljus färg.
- Undvik Truetype eftersom skapare av teckensnitt kan lägga in reservationer mot inbäddning i dessa teckensnitt. Använd Postscript- och Opentype-teckensnitt.
- Bifoga gärna utskrifter. Dummy vid speciella stansningar och falsningar.
- Svarta färgplattor på bestruket papper blir bäst om du gör dem enbart 100% K. Ska obestruket papper användas bör man lägga till lite av en annan färg som t ex 6% Cyan.